

EGRY JÓZSEF (1883-1951)

Hableány-kikötő, 1935 körül | *Port Mermaid, around 1935*

Olajpasztell, papír | Oilpastel on paper, 70 x 100 cm
Jelezve jobbra lent | Signed bottom right: Egrý József Badacsony

Kezdő ár | Starting price: 20 000 000 Ft / 57 143 EUR
Becsérték: 30 000 000 – 40 000 000 Ft
Estimate: 85 714 – 114 286 EUR

KIÁLLÍTVA | EXHIBITED:

Egrý József festőművész gyűjteményes kiállítása, Budapest, Fränkel Szalon, 1936. április 5-27. (kat.: 9. *Hableány-kikötő*)

REPRODUKÁLVA | REPRODUCED:

Egrý József arcképe. Egrý József írásai, írások Egrý Józsefről, szerk.: Fodor András, Budapest, Magyar Helikon, 1980. (33. kép)

Egrý József

„A látottakat ismertté, az ismerteket tudottá, a tudottakat élménnyé, az élményeket magasztossá kell tennünk, hogy művészetet hozhassunk létre.”

(Egrý József naplójegyzete)

1. Hajózó társaság a Balatonon, háttérben a Badacsonnyal, 1931
Foto: Fortepan/Kőszegi Anna

2. Balatongyörök, háttérben a Badacsonnyal, 1941
Foto: Fortepan/Klenner Aladár

Egrý József a világháború poklából való visszatérését és az ott szerzett sérülésekből való felépülését követően, az 1910-es évek közepén került közelebbi kapcsolatba a Balatonnal. A badacsonyi katonakórházban való lábadozása során ismerkedett össze a művészetének további alakulásában döntő jelentőségű balatoni tájjal és későbbi feleségével Pauler Juliannával. 1918-ban közös otthonukat kialakítva Keszthelyen telepedtek le. Egrý ettől kezdve, élete végéig a Balaton bűvöletében élt és dolgozott. Igazi csoda és valós varázslat, amit a balatoni fény ígézetében és annak képen való rögzítésének érdekében művelt. Varázslat, ami utánozhatatlan, másolhatatlan és hamisíthatatlan. Egrý ezt művészi hitvallásnak is beillő módon így fogalmazta meg 1936-ban: „[...]A fényt mindenki elmosódónak festi. Engem a fény maga izgat. Az atmoszféra, amely architektonikus. Nálam a fény, a pára formát nyer, mint maga a figura. Betölti a teret.”

A most aukcióra kerülő remekmű szerepelt a budapesti Fränkel Szalon által 1936 tavaszán rendezett kiállításon, melyen Egrý az

elmúlt egy-másfél évben alkotott képeinek javát tárta a közönség elé. A kiállítóhely a korabeli Budapest egyik legnívósabb művészeti intézményének számított, a kiállítás katalógusának előszavát a két háború közötti időszak hazai művészetére legérzékenyebben reagáló művészettörténész, Kállai Ernő írta, a kiállító művész pedig Egrý József, a korabeli kultúra egyik legkiemelkedőbb alakja volt. Együttállásukat siker koronázta. A kiállítás képei a legnívósabb hazai magángyűjteményekbe kerültek. Egrý minden 1930-as évekbeli tárlata, melyeken legújabb műveit bemutatta, a hazai művészvilág különleges ünnepének számított. S bár a két háború közötti magyar festészet kutatása még manapság is gyerekcipőben jár, mivel a modern művészettel foglalkozó művészettörténészi kapacitás jelentős részét még mindig az avantgárd vizsgálata uralja, ám lassan de biztosan, annak is eljön az ideje, hogy jogosan és ismét az őt megillető helyére kerüljön többek között Egrý József, Bernáth Aurél és Szőnyi István festészete.

Egrý két háború közötti műveiből idővel egyre több válik ismertté, kerül elő féltett magángyűjteményekből. Lassan akár már rekonstruálni is lehetne például azt az 1936-os kiállítást, melyen a *Hableány-kikötő* is bemutatásra került. A művész által alkalmazott olajpasztell technika, egészen különleges fényviszonyok rögzítésére is alkalmasnak bizonyult. A Balaton fölé boruló felhőkupola alól széles sávban előtörő fénykéve által megvilágított kis kikötő, és a benne veszteglő hajó szinte anyagtalanná olvad ebben a fényáradatban. Az előtér színes és árnyékos része tökéletes összhangba csendül az ellenfényes középtérrel és a fényzömbben szinte teljesen éterivé semmisülő háttérrel. Egrý ekkor, az 1930-as évek közepén jutott művészete legmagasabb szintjére, melyből ezt követően haláláig jottányit sem engedett. A *Hableány-kikötő* tagadatlanul Egrý egyik leggyönyörűbb tájkölteménye, melyen az őt folyamatosan foglalkoztató művészi problémájának, a fényteltett táj rögzítésének egyik legsikeresebb példája tárul a néző szeme elé.

RUM ATTILA